

Zelený byznys dnes a zítra

Author: Jiří Chvátal | Published: 08.04.2010

„Méně státu, více přímé demokracie!“ - s tímto podtextem a v lehce provokativním tónu otevřel konferenci starosta Jindřichovic pod Smrkem Petr Pávek. Tentýž Petr Pávek, který se v roce 2003 proslavil zákazem vstupu státních úředníků na území obce bez jejího povolení. V té době už ale za sebou tato obec měla otevření jedné z prvních kotelen na biomasu v republice, zřízení bezplatného internetu pro obyvatele obce a realizovala rovněž v republice první farmu větrných elektráren. Dát lidem práci a bydlení - to je v Jindřichovicích hlavním mottem snah samosprávy. A zřejmě se jim to daří, protože u nás není mnoho pohraničních obcí, které by za deset let dokázaly zvýšit počet obyvatel z 580 na současných 700.

Sítě na vesnici nepatří?

Za přinejmenším kontroverzní budou určitě mnozí považovat Pávkův názor na budování či spíše odmítání vodovodních a odpadních sítí. „My jsme se vždycky bránili zavedení sítí. Nikdy jsme nepovažovali zasítování obce za pozitivum a nutnou podmínku rozvoje. Dokonce jsme vyvinuli nemalé aktivity k tomu, aby se k nám sítě nikdy nedostaly,“ zdůraznil Petr Pávek. Proč? Má to podle něj „občanské“ i praktické finanční opodstatnění. „Všechny domy, které stavíme, jsou koncipovány k soběstačnosti jednotlivých celků a tudíž k odpovědnosti jejich vlastníků a uživatelů. Pokud bychom napojili domy na síť, museli by jejich uživatelé platit vodné a stočné. To znamená zvýšení závislosti a zhoršení ekonomické situace,“ uvedl Pávek. „Kdybych dnes chtěl nechat zasítovat Jidřichovice, cena je 120 milionů korun. Není to problém. Každý rok za mnou chodí desítky lobistů a nabízejí sehnat potřebné peníze. Neudělám to. Za šestinu této částky bychom dokázali zadarmo vybavit všechny domy domácími čistírnami odpadních vod a prohloubit studny. Na to však nikdo neslyší, každý jen počítá byznys spojený se zavedením potrubí. Snaha o poměšťování venkova škodí lidem i životnímu prostředí, žádoucí je šetrně využívat místní zdroje,“ zdůraznil Petr Pávek.

Legislativa: úspěch s výjimkami

O úspěších české ekologické legislativy, která v uplynulých dvou desetiletích prakticky změnila zemi, hovořil Vojtěch Kotecký z Hnutí Duha. Uvedl, že za posledních dvacet let u nás klesly emise oxidu siřičitého o 91 %, vypouštění organických látek do řek se omezilo o 95 %, počet nezabezpečených skládek v provozu klesl prakticky na nulu. Co se však podle Koteckého bohužel nezměnilo, je struktura ekonomiky. Ta nadále na každou vyrobenou korunu HDP spotřebuje asi o 40 - 50 % více energie a asi 2× více surovin než státy původní evropské patnáctky. ČR platila loni každý den 246 milionů korun jen za dovoz ropy a ropných výrobků. Domácností platí ročně zbytečně tisíce korun za vytápění špatně izolovaných domů, 80 % komunálního odpadu u nás se vyhazuje na skládky nebo se spaluje, aniž by se využívaly v něm obsažené kvalitní materiály.

Tím výčet špatných „ekologických“ zpráv nekončí. Centrum dopravního výzkumu spočetlo, že kamiony na českých dálnicích způsobí každoročně škody ve výši zhruba 55 milionů korun, ačkoli značná část zboží by se dala přepravovat po železnici anebo nakupovat od místních dodavatelů. Dobrým příkladem je podle Vojtěcha Koteckého v tomto směru Dánsko. To během posledních dvaceti let téměř zdvojnásobilo svůj hospodářský výkon a přitom spotřeba energie v zemi stoupla o pouhých 5 %, když odběr elektrického proudu dokonce klesl o 4 % a emise oxidu uhličitého na jednu vyrobenou kwh se snížily o 43 %. To podle Koteckého dokazuje, že evidentně je možné nastartovat inovativní růstovou ekonomiku a současně snižovat negativní dopady na životní prostředí. Rezervy, které v racionálnějších hospodaření s energií máme, jsou podle leckterých údajů značné. Tak například podle závěrů Pačesovy komise je součet možných úspor energie ze zateplení domů a vytápění obnovitelnými zdroji energie větší než současná spotřeba plynu a uhlí

pro vytápění dohromady.

Ekologie nás rozděluje

Problém je možná mj. v tom, že česká debata o ekologických tématech velmi úspěšně, systematicky a podrobně vyhledává věci, které nás navzájem rozdělují - namísto toho, aby se snažila hledat věci a příležitosti, které by nás mohly spojit. Přitom existují témata, u kterých lze dosáhnout obecného konsensu. „Potřebujeme zopakovat úspěch ekologické legislativy ze začátku devadesátých let, ale musí to už být poněkud jiná legislativa,“ říká k tomu Kotecký. Legislativa, která nebude regulovat, ale především motivovat k inovacím a investicím, legislativa, která bude startovat inovace a nikoli nutit firmy k montování filtrů a která bude spíše než na státní investice orientována na rozhybání soukromého sektoru.

Dobrym příkladem může sloužit Velká Británie, kde přijali zákon, který stanoví, jakým tempem budou v příštích letech klesat emise skleníkových plynů a naopak stoupat objem investic do zelených technologií. Zákon sice navrhla vláda, ale podpořily ho obě hlavní opoziční strany a svou podporu mu vyjádřily i Konfederace britského průmyslu a odbory. „Podobné zákony se připravují v několika dalších evropských státech a je na čase se zamyslet, zda bychom neměli mít takový zákon také v České republice,“ zdůraznil Vojtěch Kotecký.

Tvrzení představitelů hnutí Duha víceméně podpořil Bedřich Moldan z Centra pro otázky životního prostředí UK. Podle něj je u nás už dobře vidět, že tzv. opatření první generace v ozdravění ovzduší, nastartovaná počátkem devadesátých let, dospěla ke svým limitům. Opatření druhé generace, která jsou v současnosti před námi, jsou nesrovnatelně složitější.

V období, v němž fungovala opatření první generace, byly v roli „zločinců“, hlavně velké průmyslové podniky. To už ale neplatí. Environmentalisté samotní dnes s oblibou říkají, že „průmysl se stal z nepřítele spojencem“, není už původcem problému, ale součástí jeho řešení. Navíc není poškozování životního prostředí dílem vybrané skupiny „škůdců“, ale všech - způsobují ho totiž nikoli velké zdroje, ale naše každodenní činnosti, včetně „občanských“, hlavně doprava a vytápění. „Nemůžeme ale kontrolovat každý kotel, každý komín a rozdávat pokuty. U velkých firem jsme postupovali podle principu OECD - znečišťovatel platí, případně odstraní znečištění. Teď jsme v naprosto jiné situaci. Znečišťovateli jsme všichni, takže za nápravu budeme muset platit všichni,“ zdůraznil Bedřich Moldan.

08.04.2010 08:52, Jiří Chvátal